

PAGRINDINIŲ IR PASIRINKTŲ IAE TIEKĖJŲ APKLAUSOS REZULTATAI

VĮ Ignalinos atominė elektrinė (toliau – IAE, Įmonė) įgyvendina unikalų projektą – Ignalinos atominės elektrinės su dviem RBMK-1500 tipo reaktoriais eksploatavimo nutraukimą bei yra atsakinga už saugų radioaktyviųjų atliekų sutvarkymą, užtikrinant, kad ateities kartos nepaveldėtų nepagrįstos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo naštos. Minėtiems tikslams pasiekti IAE, kaip perkančioji organizacija, kasmet atlieka apie 1000 viešųjų pirkimų. IAE, vykdydama viešuosius pirkimus, siekia užtikrinti, kad būtų laikomasi lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo, skaidrumo principų, taip pat, kad viešieji pirkimai vyktų efektyviai ir greitai.

Anoniminė pagrindinių ir parinktų tiekėjų apklausa atlikta 2020 metų kovo – balandžio mėn. su **tikslu** - įvertinti tiekėjų apklausos rezultatus siekiant efektyvinti vidinę IAE kontrolės sistemą viešųjų pirkimų srityje.

Atsitiktinių skaičių generavimo būdu buvo atrinkti ir apklausoje dalyvauti pakviesti 100 respondentų. Tiekėjų apklausa atlikta elektroniniu paštu siunčiant kvietimus respondentams su anketa. Anketa užpildė ir savo nuomonę pateikė **47 respondentai**.

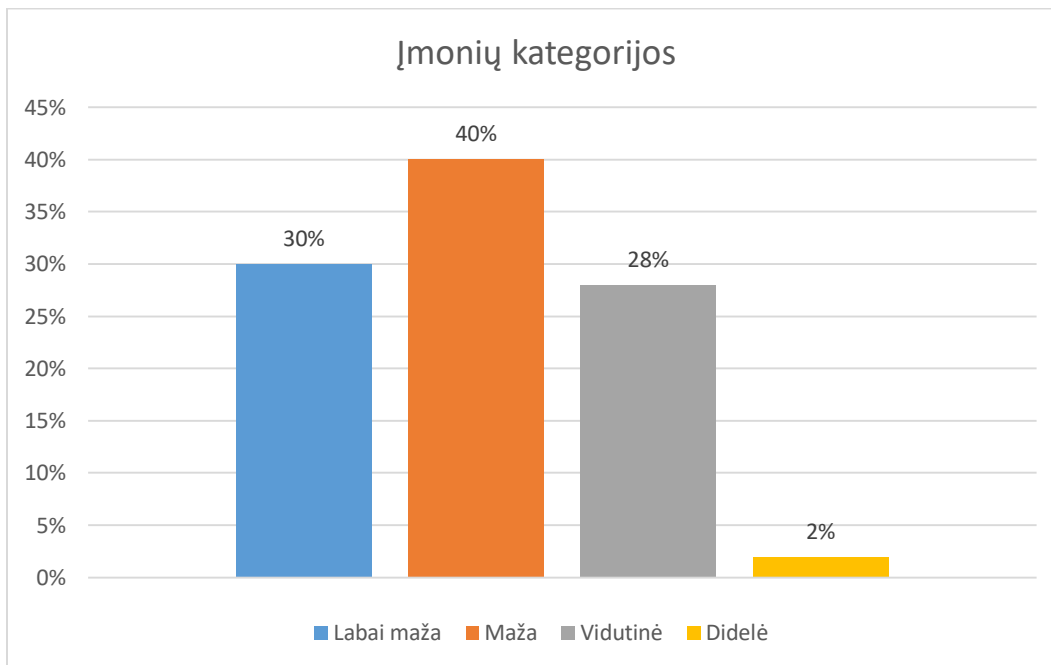
Pabrėžtina, kad apklausos rezultatai ir pateikta ataskaita yra visiškai anoniminės ir jokie neapibendrinti duomenys nėra pateikiami. Respondentų privatumas yra gerbiamas ir saugomas.

Žemiau pateikta apibendrinta VĮ Ignalinos atominės elektrinės pagrindinių ir pasirinktų tiekėjų apklausos rezultatai.

BENDRIEJI DUOMENYS APIE RESPONDENTŲ PATIRTĮ VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE

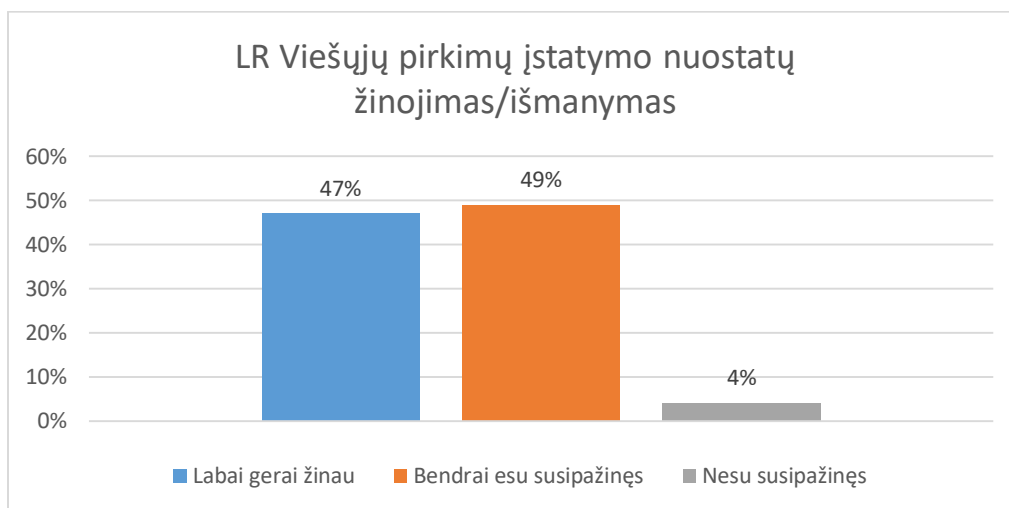
1. Įmonių kategorijos

Pagrindinių ir pasirinktų tiekėjų apklausoje dalyvavo įvairių kategorijų įmonių - tiek labai mažų ir mažų įmonių, tiek vidutinių ir didelių įmonių atstovai.

2. LR Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų žinojimas/išmanymas

Pagal gautus duomenis LR Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas labai gerai žino 47 proc. respondentų, o 49 proc. – yra tik bendrai su jomis susipažinę. Pažymėtina, kad 4 proc. respondentų pripažįsta, kad nėra susipažinę su LR Viešųjų pirkimų įstatymu.

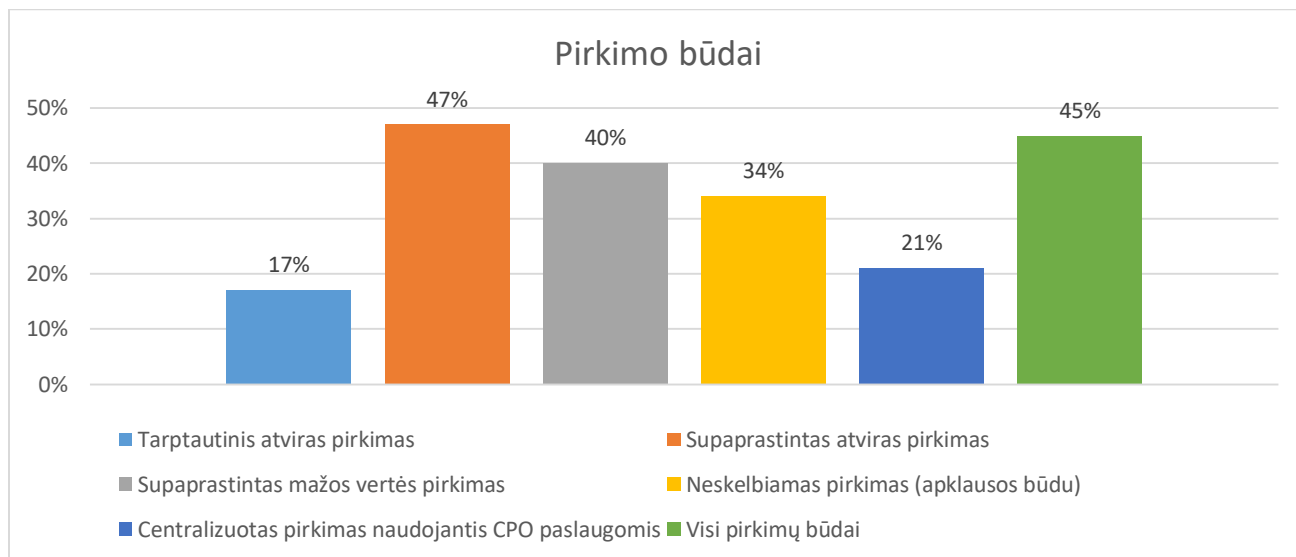

3. Pirkimo būdai

Apibendrinus gautus rezultatus, nustatyta, kad 45 proc. respondentų yra priimtini visi apklausos anketoje nurodyti pirkimų būdai.

Kitų respondentų nuomone patraukliausi iš visų siūlomų pirkimų būdų yra supaprastinti atviri pirkimai (47 proc.) ir supaprastinti mažos vertės pirkimai (40 proc.).

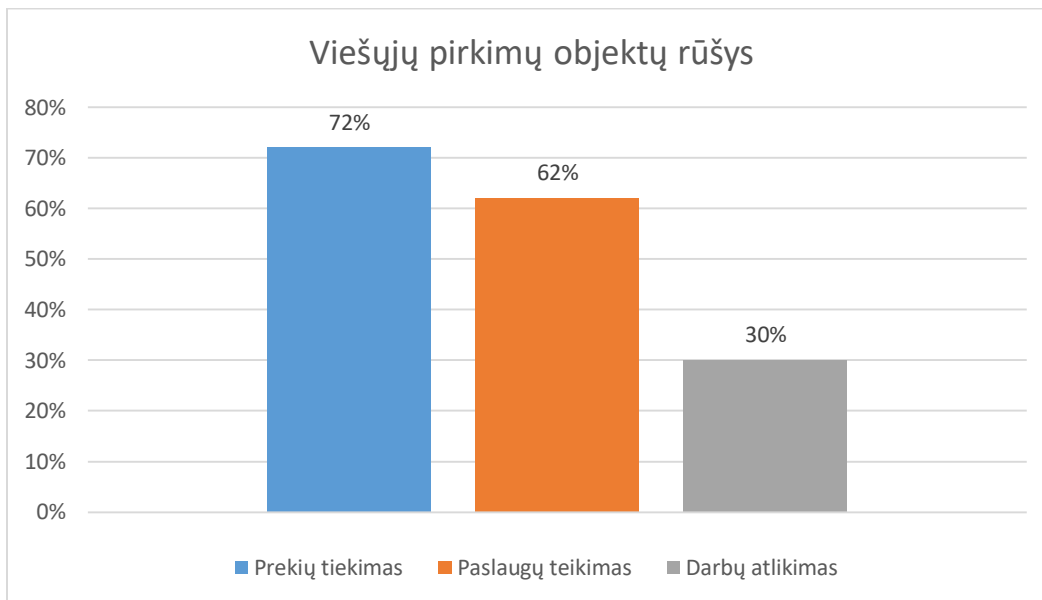
Išanalizavus rezultatus verta paminėti, kad neskelbiamus pirkimus, atliekamus apklausos būdu (raštu, žodžiu) kaip priimtinausius laiko 21 proc. respondentų, o 1/5 dalis (21 proc.) pasirinko centralizuotus pirkimus, vykdomus naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis (CPO).

Dauguma respondentų teigia (55 proc.), kad pirkimo būdas neįtakoja apsisprendimo dalyvauti viešajame pirkime, 43 proc. apklaustųjų nurodė, kad dalyvavimas priklauso nuo pirkimo būdo, 2 proc. respondentų prisipažino, kad pirkimo būdas **retai** įtakoja apsisprendimą dalyvauti viešajame pirkime, o apsisprendimą dalyvauti pirkime lemia pirkimo objektas, sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminai, baudų dydis, kvalifikacijos reikalavimai ir pan.

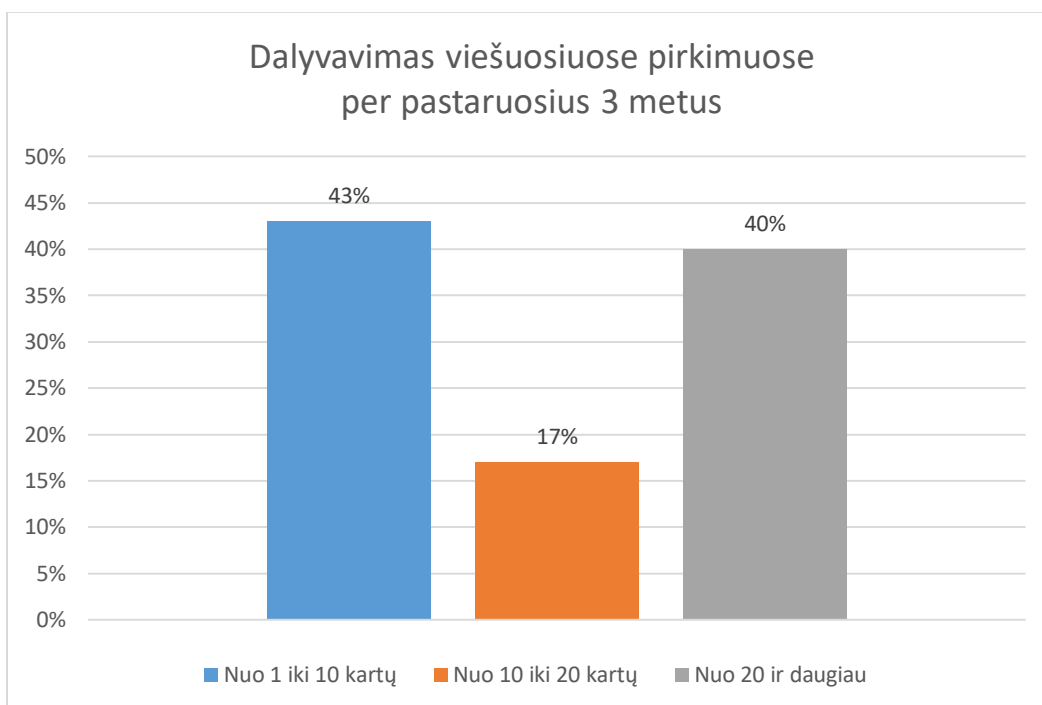
4. Viešųjų pirkimų objektų rūšys

Apibendrinus gautus rezultatus nustatyta, kad 72 proc. respondentų labiausiai domina priekių tiekimas, 62 proc. – paslaugų teikimas ir 30 proc. – darbų atlikimas.

5. Dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose

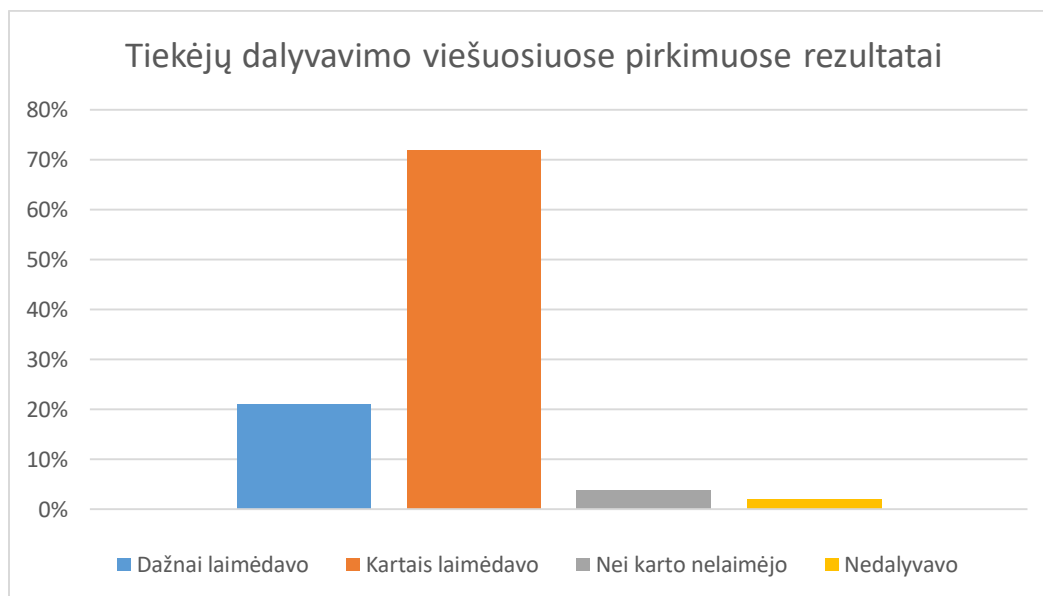
Didžioji respondentų dalis dalyvauja viešuosiuose pirkimuose 3 ir daugiau metų (98 proc.) ir tik 2 proc. – nuo 1 metų iki 3 metų. Detaliau išanalizavus gautus rezultatus nustatyta, kad per pastaruosius 3 metus 43 proc. respondentų laimėjo iki 10 kartų, 40 proc. – 20 kartų ir daugiau, o 17 proc. respondentų laimėjo nuo 10 iki 20 kartų.

6. Dalyvavimas VĮ IAE organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose

Dauguma respondentų dalyvauja IAE organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose 3 metus ir daugiau (79 proc.), 15 proc. respondentų dalyvauja nuo 1 metų iki 3 metų ir 6 proc. – mažiau nei 1 metus.

Detaliau išanalizavus gautus rezultatus nustatyta, kad per pastaruosius 3 metus didžioji respondentų dalis (72 proc.) dalyvaudami laimėdavo retai, 1/5 respondentų dalis (21 proc.) laimėdavo dažnai. Pažymėtina, kad maža respondentų dalis arba nei karto nelaimėjo (4 proc.), arba nedalyvavo visai (2 proc.).

7. Reto dalyvavimo VĮ IAE organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose priežastys

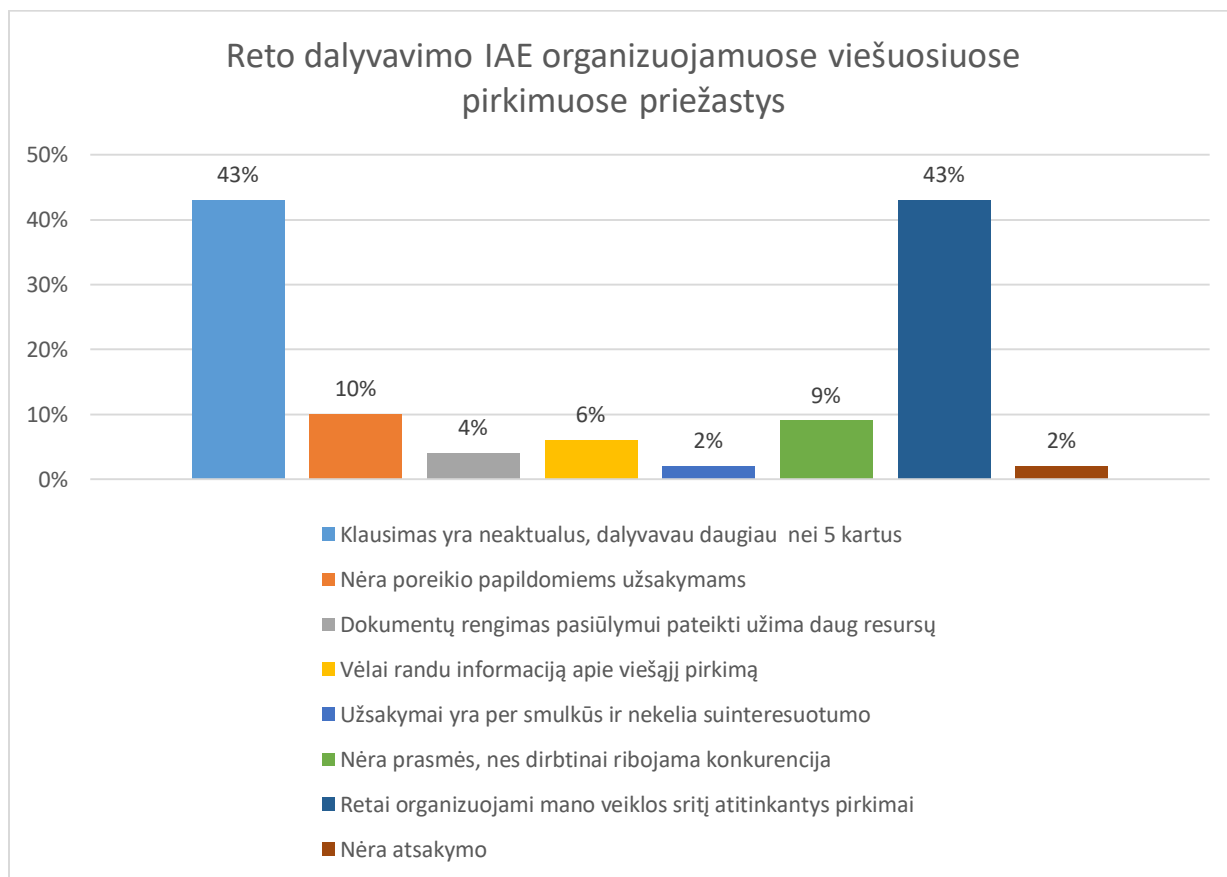
Apibendrinus gautus atsakymus buvo paskaičiuota, kad 43 proc. respondentų retai dalyvauja arba nedalyvauja VĮ IAE vykdomuose viešuosiuose pirkimuose todėl, kad retai organizuojami jų veiklos sritį atitinkantys viešieji pirkimai.

10 proc. respondentų teigia, kad jie nejaučia poreikio papildomiems užsakymams, o 2 proc. – kad užsakymai yra per smulkūs ir nekelia suinteresuotumo. Taip pat 9 proc. respondentų atsakė, kad nėra prasmės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, nes dirbtinai ribojama konkurencija.

4 proc. respondentų retai dalyvauja viešuosiuose pirkimuose, teigdami, kad dokumentų rengimas pasiūlymui pateikti užima daug laiko, žmogiškųjų ir finansinių resursų, o 6 proc. pripažįsta, kad per vėlai randa informaciją apie viešąjį pirkimą.

Išanalizavus gautus duomenis nustatyta, kad dauguma respondentų (43 proc.) dažnai dalyvauja VĮ IAE organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose ir nedalyvavimo priežasčių nurodymas jiems yra neaktualus.

2 proc. respondentų nepateikė atsakymo į klausimą.

PROBLEMAS IR SUNKUMAI, SU KURIAIS SUSIDURIA TIEKĖJAI IAE VYKDOMUOSE VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE

8. Esamos problemos

Išanalizavus gautus rezultatus galima teigti, kad respondentai mato IAE vykdomuose pirkimuose problemų egzistavimą ir noriai pateikė savo nuomones.

32 proc. respondentų pažymėjo, kad problemos kyla dėl informacijos apie planuojamus pirkimus trūkumo.

23 proc. respondentų mano, kad vykdant viešąjį pirkimą, techninėse specifikacijose (toliau – TS) IAE kelia netikslius reikalavimus pirkimo objektui.

„Nepagrįstai griežti reikalavimai tiekėjams, ribojantys galimybę dalyvauti viešajame pirkime“ – tokią problemą pažymėjo 19 proc. respondentų.

15 proc. respondentų teigia, kad sudaromi dirbtiniai administraciniai barjerai. Kiti 15 proc. respondentų visai nepateikė atsakymo, kas leidžia manyti, kad jie nemato problemų IAE vykdomuose pirkimuose.

Pažymėtina, kad nei vienas respondentas nemano, kad egzistuoja tokios problemos, kaip korupcija ir ne laiku atliekamas apmokėjimas pagal sutartis.

Respondentų, savarankiškai įvardijusių papildomas problemas, nenurodytas anketoje pateiktų galimų atsakymų parinktyse, nuomonių apžvalga.

30 proc. respondentų išvardino, jų nuomone, aktualias problemas (respondentų atsakymų teksto stilistika išlaikyta):

- 6,47 proc. respondentų teigia, kad dalyvaudami VĮ IAE skelbiamuose pirkimuose nesusidūrė su jokiais problemomis;

- 2,38 proc. respondentų prisipažino, kad dalyvauja tik CPO pirkimuose ir problemų irgi nemato;

- 4,75 proc. respondentų mano, kad per ilga pirkimo procedūra;

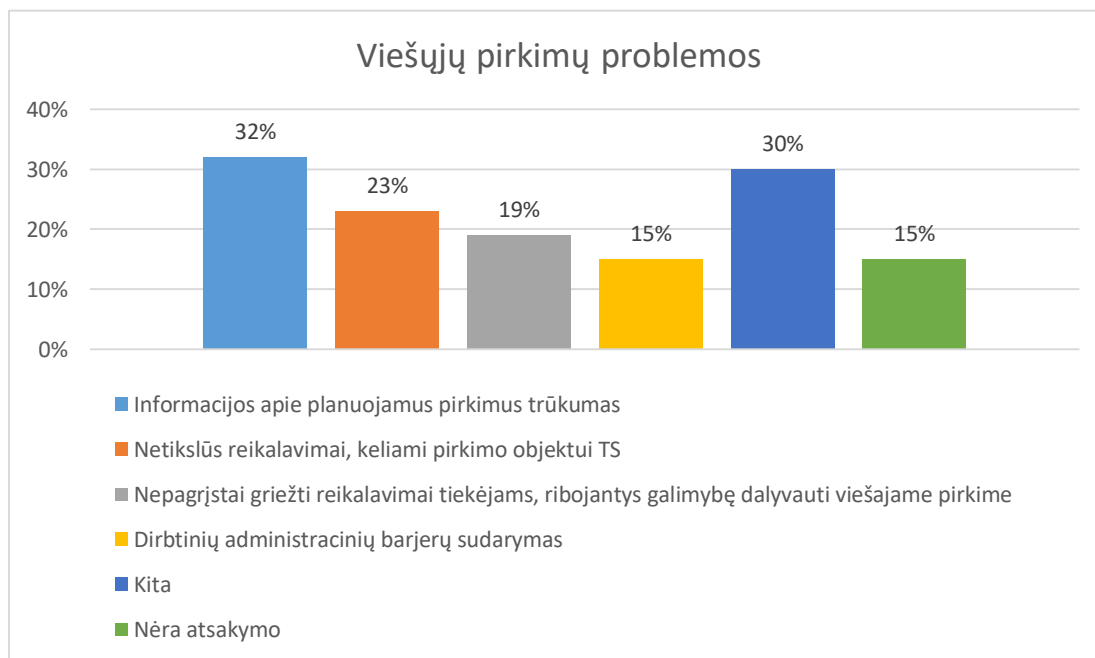
- 2,38 proc. respondentų nuomone yra jaučiamas atotrūkis tarp padalinio-užsakovo ir viešojo pirkimų viešųjų pirkimų vykdytojo (Pirkimų sutarčių skyrius), nes techninė specifikacija ir pirkimo sąlygos ne visada koreliuoja;

- 2,38 proc. respondentų nurodė, kad apmokėjimo grafikai konkursuose ir sutartyse ne visada adekvatūs;

- 2,38 proc. respondentų teigia, kad pirkimo dokumentuose keliami kvalifikaciniai reikalavimai problemų nesukelia, tačiau pirkimo dokumentuose dažnai būna daug perteklinės informacijos, nesusijusios su pirkimo objektu;

- 2,38 proc. respondentų pažymėjo, kad konkurso medžiagoje reikalaujama kokybiškų (originalių) prekių, o pagal laimėjusios įmonės pasiūlytas kainas matyti, kad įsigytos kiniškos (neoriginalios) dalys;

- 6,88 proc. respondentų nežino / negali pateikti atsakymo į klausimą.

9. Dalyvavimas rinkos tyrimuose. Rinkos konsultacijų vykdymo gerosios praktikos taikymas.

Išanalizavus gautus rezultatus nustatyta, kad dauguma respondentų (62 proc.) yra dalyvavę perkamų prekių, paslaugų ar darbų rinkos tyrimuose, o 36 proc. respondentų, atvirkščiai, nedalyvavo minėtuose tyrimuose.

Maža respondentų dalis (2 proc.) nurodė, kad negali pateikti atsakymo į užduotą klausimą.

Gerosios rinkos konsultacijos vykdymo praktikos taikymas IAE, 53 proc. respondentų nuomone, suteikia galimybę užduoti klausimus ir aptarti kitus su pirkimu susijusius aspektus ankstyvoje stadijoje, o 49 proc. respondentų mano, kad rinkos konsultacijos suteikia respondentams galimybę iš anksto pasirengti numatomam pirkimui.

36 proc. respondentų teigia, kad rinkos konsultacijos vykdymas suteikia informuotumą apie VĮ IAE poreikius ir keliamus reikalavimus, o 32 proc. respondentų mano, kad rinkos konsultacijos suteikia galimybę siūlyti inovatyvius sprendimus ir taip pamažu keisti vykdymų pirkimų praktikas.

Apibendrinus gautus duomenis pastebėta, kad 6 proc. respondentų rinkos konsultacijų vykdymą vertina kaip laiko ir žmogiškųjų resursų eikvojimą, o 10 proc. respondentų mano, kad rinkos tyrimas ir rinkos konsultacija yra tas pats dalykas.

Respondentų, pasidalinusių savo įžvalgomis apie gerąją rinkos konsultacijos vykdymo praktiką, nuomonių apžvalga.

10 proc. respondentų pasidalino savo nuomonę apie gerosios rinkos konsultacijos vykdymo praktikos taikymą (respondentų atsakymų teksto stilistika išlaikyta):

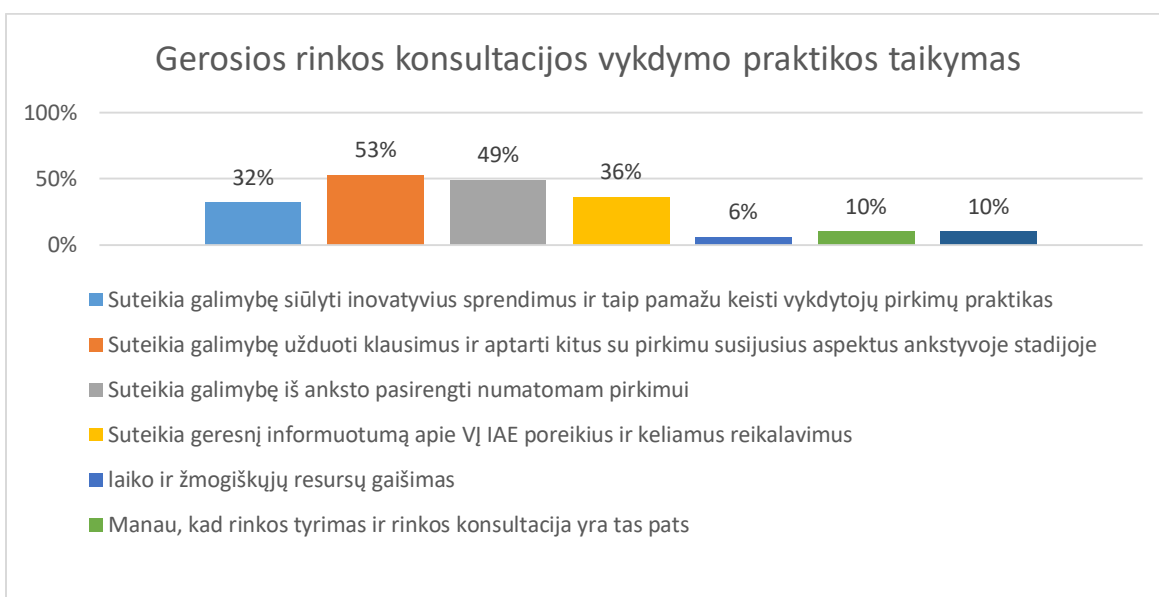
- 2 proc. respondentų teigia, kad be rinkos tyrimo perkančioji organizacija nežinos kas yra ir ko nebėra rinkoje ir tuo labiau apie naujoves;

- 2 proc. respondentų nuomone, problema - vertinama tik kaina, tokie dalykai kaip produktyvumas, žmonių saugumas ir t.t. niekam neįdomūs, diskutuojama per tarpininkus;

- 2 proc. respondentų teigia, kad sunkumų nėra;

- 4 proc. respondentų neturi nuomonės / negali atsakyti.

Pastebėtina, kad nei vienas respondentas nenurodė, kad rinkos konsultacija yra neveiksminga / beprasmiška priemonė.

10. Sunkumai rengiant pasiūlymą vykdomam pirkimui

Dauguma respondentų (36 proc.) teigia, kad rengdami pasiūlymą vykdomam pirkimui susidūrė su biurokratijos sunkumais, o 28 proc. respondentų – kad reikalaujama per daug techninius parametrus bei kokybę patvirtinančių dokumentų iš gamintojo.

Išanalizavus pateiktus duomenis paaiškėjo, kad rengiant pasiūlymą 21 proc. respondentų susidūrė su pertekliniais reikalavimais. 19 proc. respondentų mano, kad vienas iš sunkumų yra labai ilgas laikotarpis nuo pasiūlymo pateikimo iki sutarties pasirašymo, o 15 proc. respondentų tarp sunkumų pažymi per trumpus pasiūlymo pateikimo terminus.

Respondentų dalis kaip sunkumą įvardijo per ilgai užsitęsiantį komunikavimą (8 proc.) ir pernelyg specifinius reikalavimus įrangai ir darbuotojams (saugai svarbių produktų pirkimui) (2 proc.)

Pažymėtina, kad 13 proc. respondentų nepateikė atsakymų į klausimą.

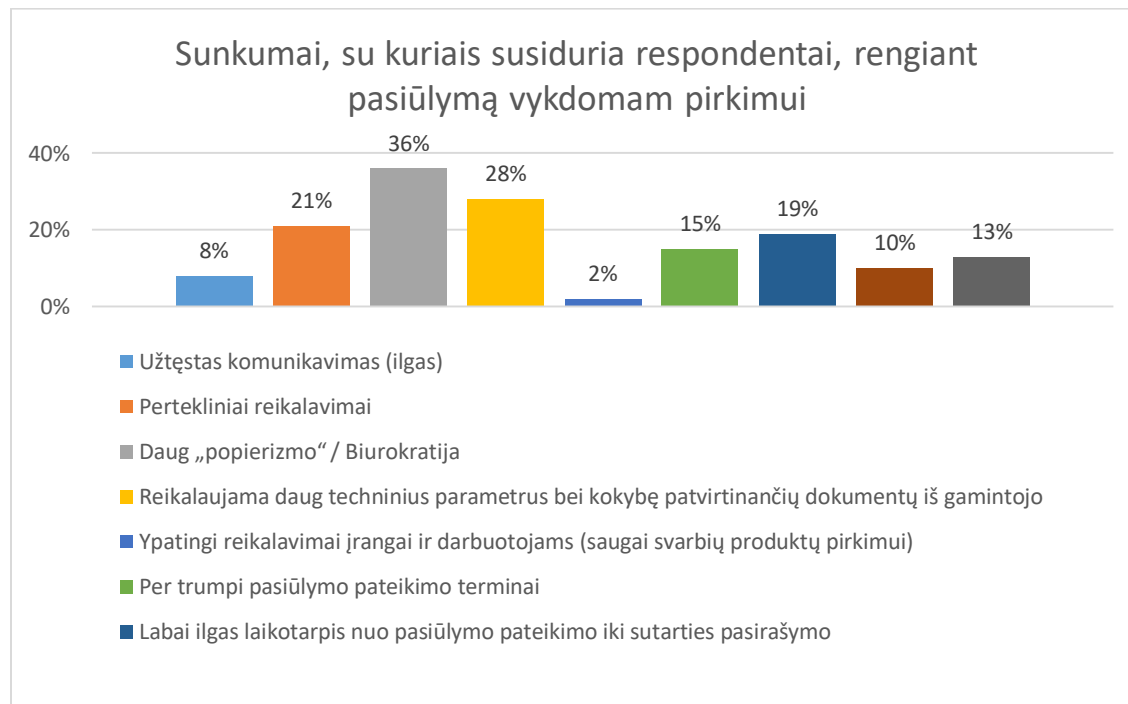
Respondentų, savarankiškai įvardijusių papildomus sunkumus, nenurodytus anketoje pateiktų galimų atsakymų parinktyse, nuomonių apžvalga.

10 proc. respondentų pasidalino savo patirtimi, su kokiais sunkumais tenka susidurti rengiant pasiūlymą VĮ IAE vykdomam pirkimui (respondentų atsakymų teksto stilistika išlaikyta):

- 4 proc. respondentų nurodė, kad rengdami pasiūlymą VĮ IAE vykdomam pirkimui su sunkumais nesusiduria, o 2 proc. respondentų nurodė, kad dalyvauja tik CPO, ten sunkumų nėra;

- 2 proc. respondentų kaip sunkumą nurodė techninės specifikacijos nepateikimą MS word formatu;

- 2 proc. respondentų teigia, kad pirkimo objektui keliami reikalavimai neproporcingi realiam perkančiosios organizacijos poreikiui. Dalyvių nuomone, VĮ IAE rizikuoja gauti neadekvačius pasiūlymus, kuriuos tiekėjai neturi galimybės įgyvendinti.

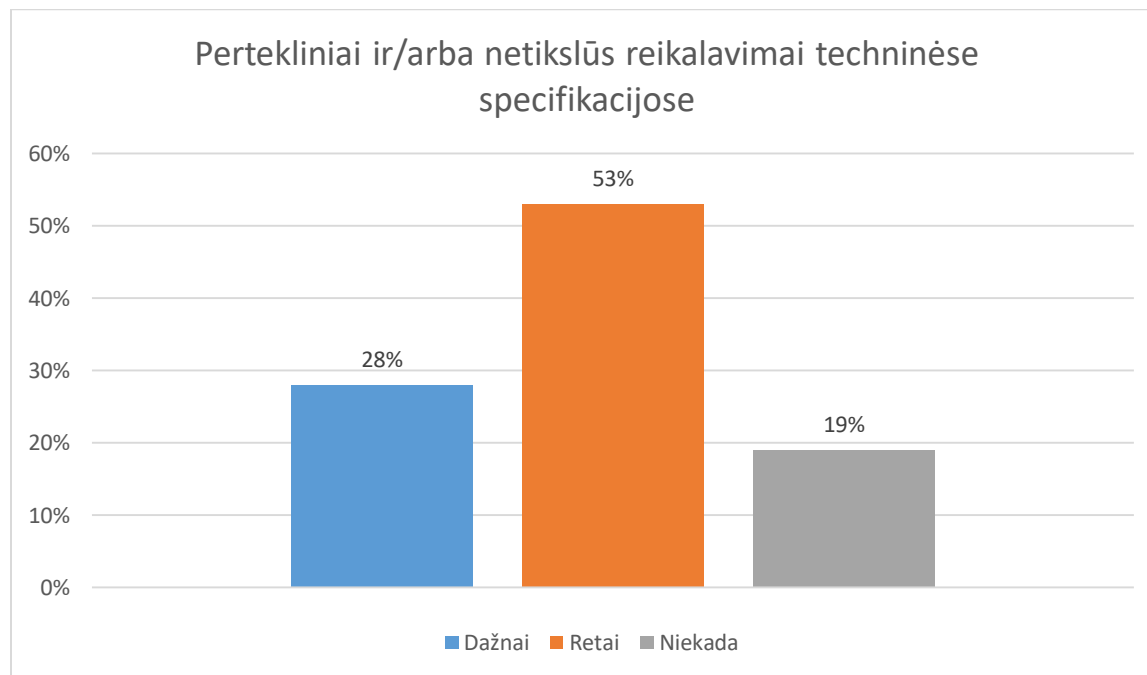

11. Techninės specifikacijos reikalavimai

Dauguma respondentų (53 proc.) teigia, kad su pertekliniais ir / arba netiksliais reikalavimais techninėse specifikacijose, parengtose VĮ IAE, susiduria retai, 28 proc. – susiduria

dažnai ir 19 proc. respondentų pripažįsta, kad niekada nėra susidūrę su aukščiau minėtais reikalavimais.

Pažymėtina, kad nei vienas respondentas neatsakė, kad visada susiduria su pertekliniais ir / arba netiksliais reikalavimais techninėse specifikacijose.

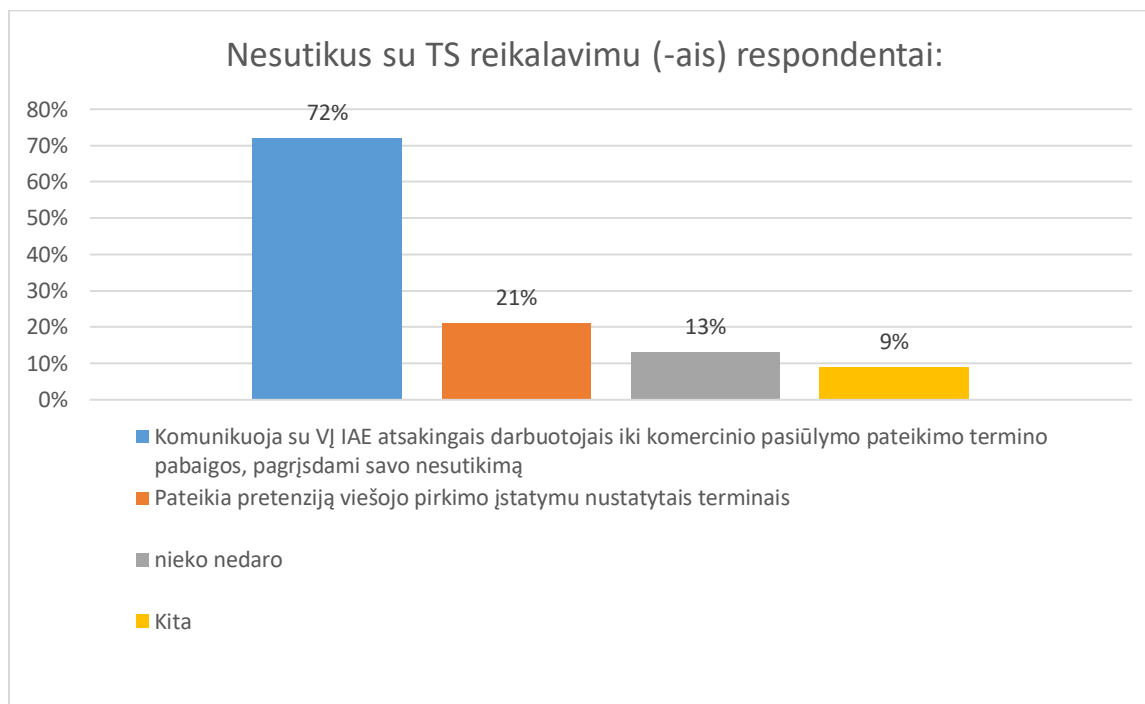
Nesutikus su techninės specifikacijos reikalavimu (-ais), absoliuti respondentų dauguma (72 proc.) komunikuoja su VĮ IAE atsakingais darbuotojais iki pasiūlymo pateikimo termino pabaigos, pagrįsdami savo nesutikimą, o 21 proc. respondentų pateikia pretenzijas viešojo pirkimo įstatymo nustatytais terminais.

Pastebėtina, kad tais atvejais, kai nesutinka su TS reikalavimu (-ais), 13 proc. respondentų nesiima jokių veiksmų.

Respondentų, pateikusių papildomus atsakymus dėl techninių specifikacijų trūkumų, nuomonių apžvalga.

9 proc. respondentų pasidalino, kokių veiksmų imasi, jeigu nesutinka su techninės specifikacijos reikalavimu (-ais) (respondentų atsakymų teksto stilistika išlaikyta):

- 4 proc. respondentų išreiškė nuomonę, kad nesutikdami su techninės specifikacijos reikalavimu (-ais), priklausomai nuo situacijos, teikia pretenziją arba nusprendžia nedalyvauti pirkime;
- 2,5 proc. respondentų nurodė, kad pateikia klausimą reikalavimui patikslinti;
- 2,5 proc. respondentų nesusidūrė su TS netikslumų problemomis.

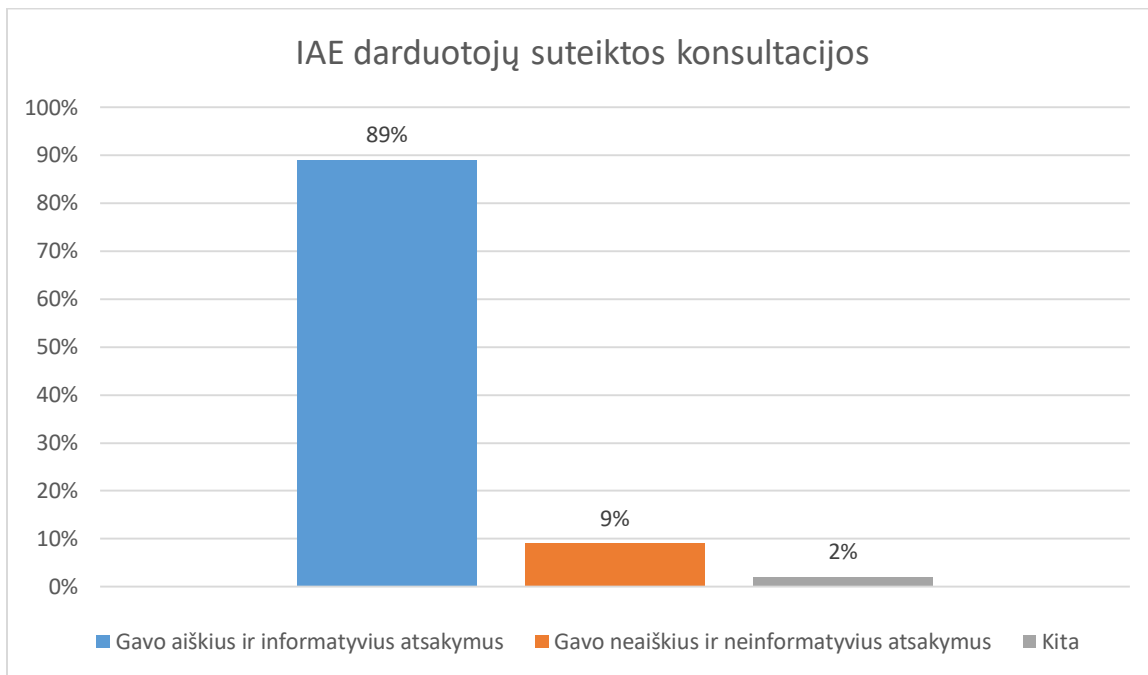
IAE, KAIP PERKANČIOSIOS ORGANIZACIJOS, BENDRADARBIAVIMO, KOMUNIKAVIMO, DALYKINĖS ELGSENOS KOKYBĖS VERTINIMAS

12. Bendradarbiavimas ir komunikavimas

Apibendrinus gautus atsakymus nustatyta, kad absoliuti respondentų dauguma (89 proc.) kreipėsi į VĮ IAE darbuotojus su klausimais dėl viešojo pirkimo arba sutarties vykdymo ir gavo aiškius ir informatyvius atsakymus.

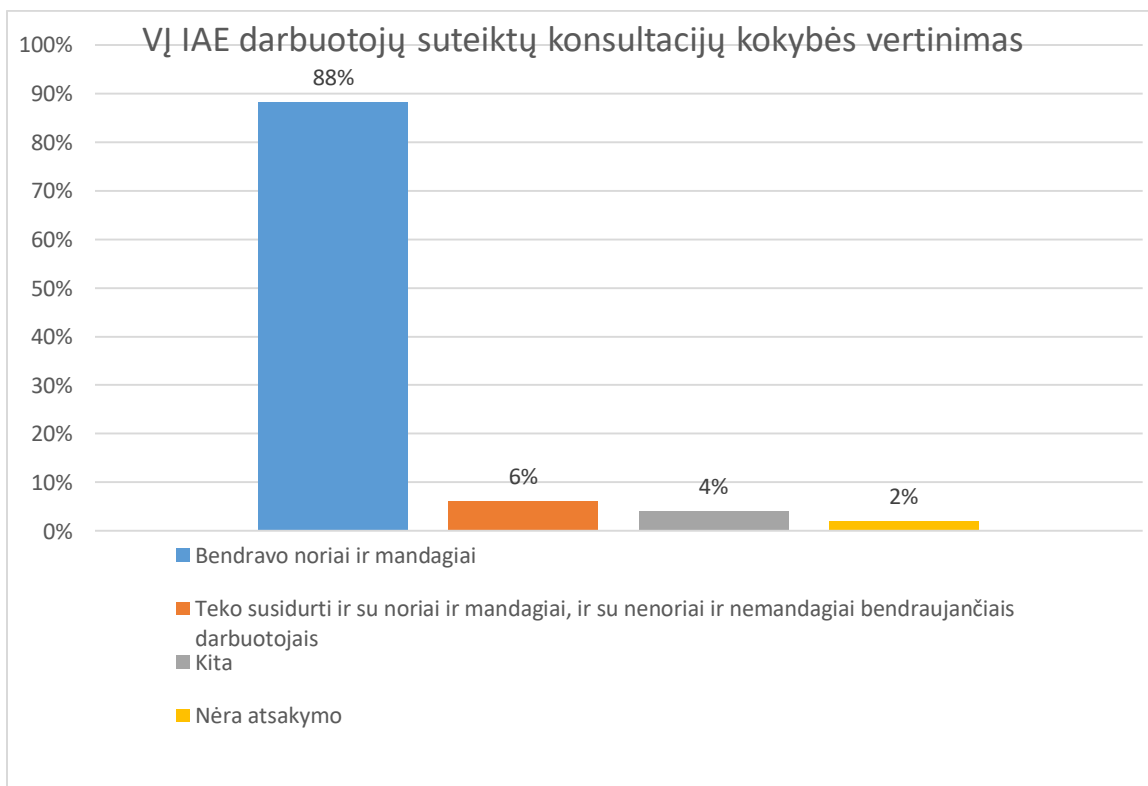
Tuo metu 9 proc. respondentų teigia, kad gavo neinformatyvius atsakymus, o 2 proc. respondentų prisipažino, kad neteikė VĮ IAE darbuotojams klausimų dėl viešojo pirkimo ar sutarties vykdymo, todėl atsakymo pateikti negali.

Pastebėtina, kad nei vienas respondentas nenurodė, kad atsakymų į klausimus nepateikta.

Pabrėžtina, kad didžioji respondentų dalis (88 proc.) teigia, kad teikiant konsultaciją VĮ IAE darbuotojai bendravo noriai ir mandagiai, nors 6 proc. respondentų prisipažino, kad teko susidurti ir su mandagiai bei noriai ir nemandagiai bei nenoriai bendraujančiais darbuotojais.

Išnagrinėjus rezultatus matoma, kad 2 proc. respondentų nurodė, kad negali pateikti atsakymo, o 4 proc. respondentų nepateikė atsakymo.

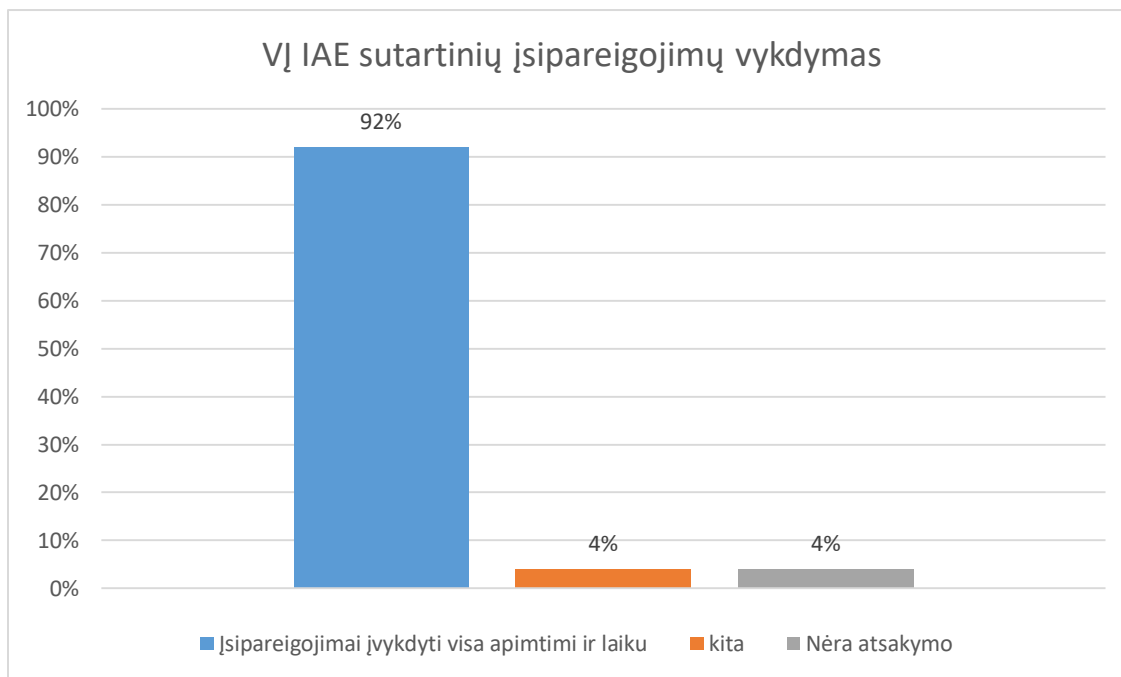

13. Sutartinių įsipareigojimų vykdymas

Dauguma respondentų (92 proc.) patvirtino, kad VĮ IAE įvykdė sutartinius įsipareigojimus visa apimtimi ir laiku, 4 proc. respondentų negalėjo įvertinti ar VĮ IAE įvykdė sutartinius įsipareigojimus, nes neturėjo sutartinių įsipareigojimų su VĮ IAE arba sutartis dar buvo nebaigta vykdyti apklausos metu, todėl pateikti atsakymo negalėjo.

4 proc. respondentų nepateikė atsakymo į klausimą.

Pastebėtina, kad apie IAE sutartinių įsipareigojimų nevykdymą arba apie pavėluotai įvykdytus įsipareigojimus nepaminėjo nei vienas respondentas.

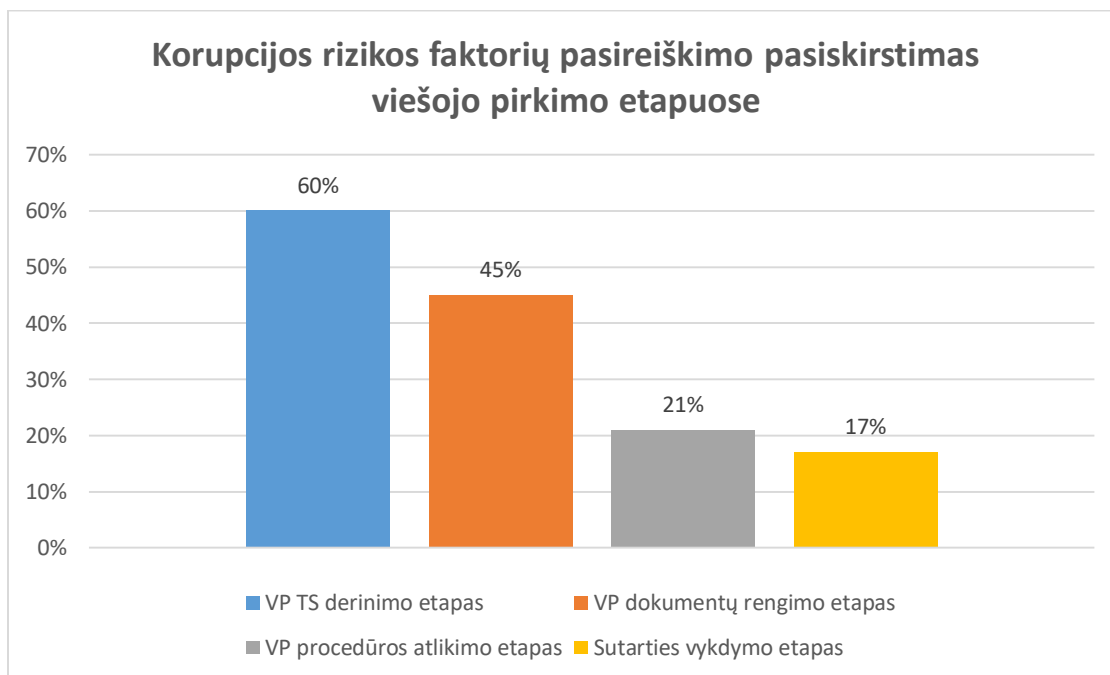

14. Rizika pasireikšti korupcijos faktoriams

Respondentams buvo suteikta galimybė įvertinti, kuriame viešojo pirkimo etape yra rizika pasireikšti korupcijos faktoriams.

Išnagrinėjus gautus rezultatus nustatyta, kad didžiausią riziką pasireikšti korupcijos faktoriams yra viešojo pirkimo techninės specifikacijos derinimo etape – taip mano 60 proc. respondentų. Maždaug pusė apklaustų respondentų (45 proc.) prisipažino, kad korupcijos faktorių pasireiškimo riziką viešojo pirkimo dokumentų rengimo etape. Beveik tolygiai (21 proc. ir 17 proc. atitinkamai) pasiskirstė nuomonė, kad rizika įmanoma viešojo pirkimo procedūros atlikimo ir sutarties vykdymo etapuose.

Pabrėžtina, kad 19 proc. respondentų nepateikė atsakymo į klausimą.

Pažymėtina, kad absoliuti apklaustų respondentų dauguma (96 proc.) patvirtina, kad per pastaruosius 3 metus IAE nesudarydavo dirbtinių kliūčių respondentams teikiant pasiūlymą, kitas vertus 4 proc. respondentų teigia, kad susidūrė su kliūčių sudarymu.

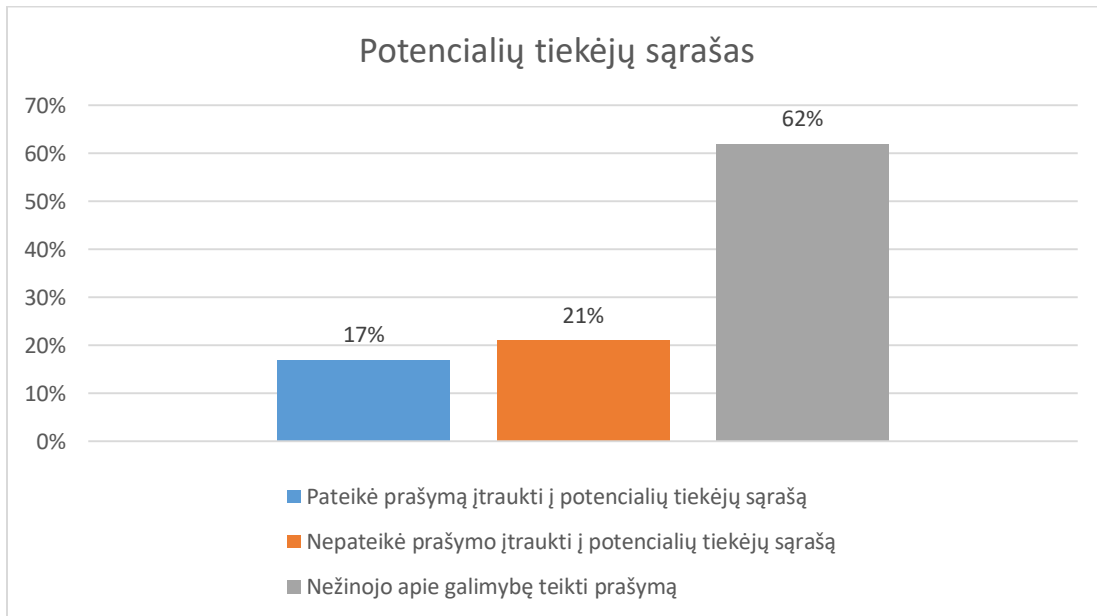
Išnagrinėjus gautus rezultatus nustatyta, kad visi apklausti respondentai (100 proc.) neigia, kad per pastaruosius 3 metus VĮ IAE bandė vengti pasirašyti sutartį tais atvejais, kai respondentai laimėjo viešąjį pirkimą ir / arba buvo vieninteliu viešojo pirkimo dalyviu.

15. Perkančiosios organizacijos sprendimų apskundimas

Apibendrinus gautus rezultatus nustatyta, kad per minėtą laikotarpį 86 proc. respondentų nei karto neskundė VĮ IAE sprendimų, priimtų viešuosiuose pirkimuose, kompetentingoms valstybės institucijoms, kita vertus 4 proc. respondentų skundė nuo 1 iki 5 kartų.

16. Potencialių tiekėjų sąrašas

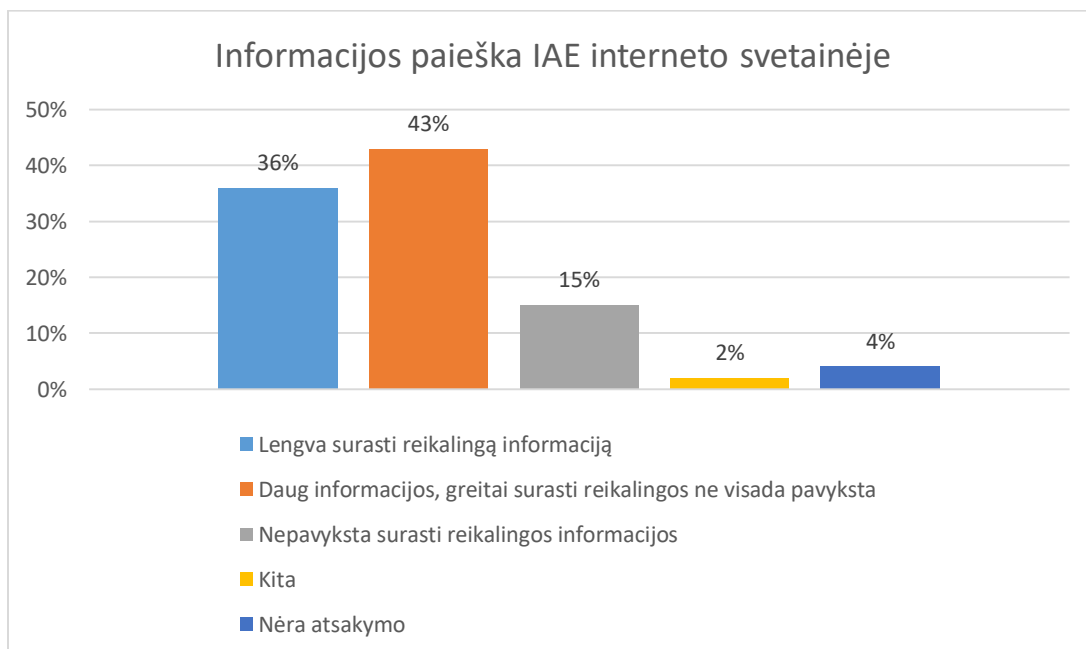
Išnagrinėjus gautus rezultatus nustatyta, kad dauguma apklaustų respondentų (62 proc.) nežinojo apie galimybę pateikti prašymą įtraukti jų įmonę į potencialių tiekėjų sąrašą, 17 proc. respondentų yra pateikę ir 21 proc. nėra pateikę prašymo.

16. Informacijos apie viešuosius pirkimus viešinimas

Apibendrinus rezultatus nustatyta, kad maždaug pusė respondentų (43 proc.) lengvai randa VĮ IAE interneto svetainėje reikalingą informaciją apie viešuosius pirkimus, tuo metu 36 proc. respondentų teigia, kad informacijos interneto svetainėje yra daug ir surasti reikalingą informaciją greitai ne visada pavyksta. Kita vertus 15 proc. respondentų nurodė, kad reikalingos informacijos surasti nepavyksta.

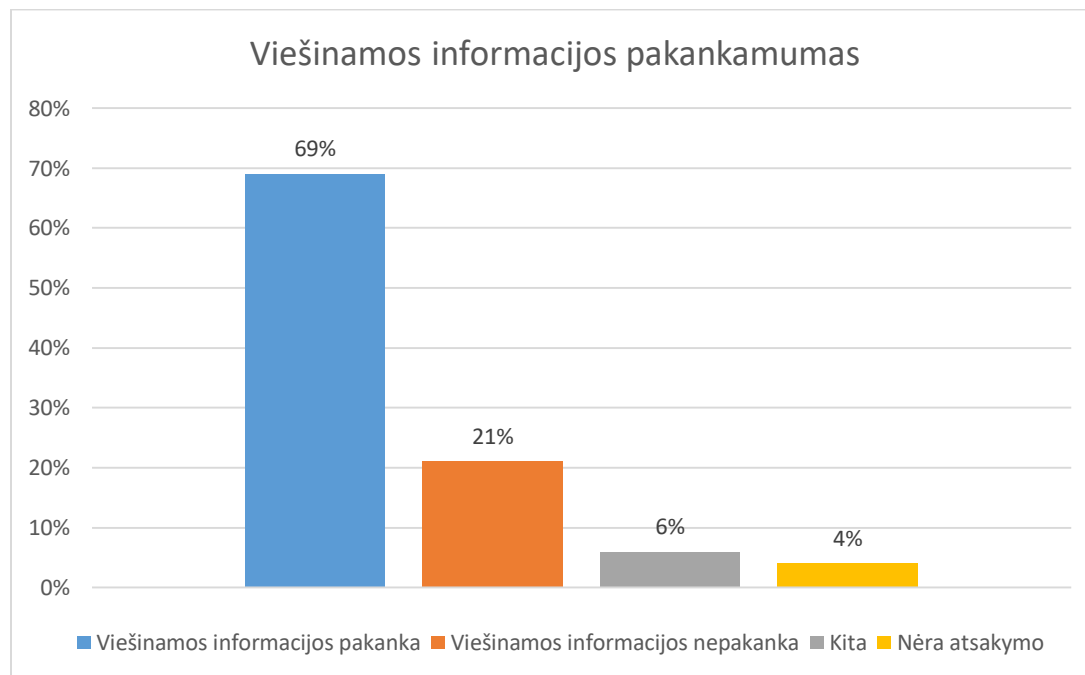
Pastebėtina, kad 4 proc. respondentų nurodė, kad niekada nebandė ieškoti VĮ IAE interneto svetainėje reikalingos informacijos apie viešuosius pirkimus, o 6 proc. respondentų nepateikė atsakymo į klausimą.

Apklaustų respondentų daugumos (69 proc.) nuomone viešinama informacija yra pakankama, kita vertus 21 proc. respondentų teigia, kad informacijos nepakanka.

4 proc. respondentų atsakė, kad viešinama informacija nesidomi dėl laiko stokos, kai kuriems visiškai nepavyksta surasti reikalingos informacijos.

4 proc. respondentų nepateikė atsakymo į klausimą.

IŠVADA

Apibendrinus aukščiau išdėstyta, darytina išvada, kad apklausoje dalyvavę respondentai pakankamai gerai vertina IAE, kaip perkančiosios organizacijos, vykdoma veiklą viešųjų pirkimų srityje.

Gautų rezultatų duomenys yra vertingi ir informatyvūs, todėl gali būti panaudoti vidinės kontrolės didinimui, kad IAE viešųjų pirkimų procesas vyktų dar efektyviau ir skaidriau.